

SPRUITKOOL, WAT BETEKENT INVESTEREN VOOR DE KOSTPRIJS?

In België wordt zo'n 2100 ha spruitkool geteeld waarvan 85% bestemd is voor de industrie. Sinds 2014 daalde het areaal met 25%. De dalende vraag aan afnemerszijde door de overproductie in 2014 en 2015 is een reden, maar ook de contractprijs die blijft steken op het niveau van 2013 leidt ertoe dat telers afhaken om spruiten te telen. Wat kost het telen van spruitkool bestemd voor (diepvries)industrie en wat betekent een investering voor de kostprijs, waren de vragen waarin het demoproject 'Openluchtgroenten: verhogen van de rendabiliteit door inzicht in de kostenstructuur' werd gewerkt.

– Stefanie Delbeke, tuinbouwconsulent Boerenbond

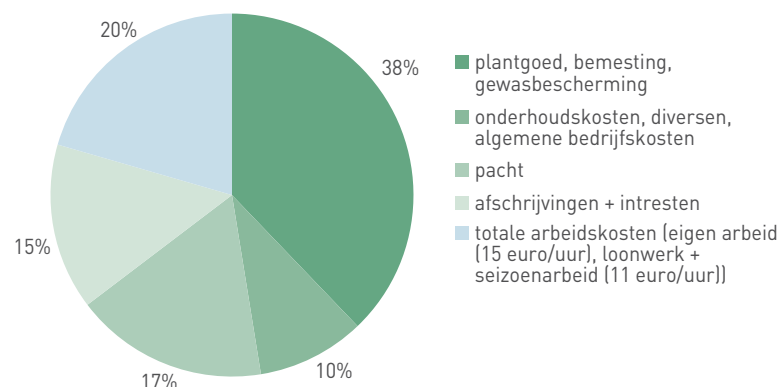
De kostprijs werd in kaart gebracht door een werkgroep bestaande uit negen spruitkooltelers. Stap voor stap werden de verschillende kosten overlopen en bediscussieerd. De totale kostprijs in de werkgroep was gemiddeld 8800 euro/ha (inclusief seizoenarbeid ter waarde van 11 euro/uur en eigen arbeid tegen 15 euro/uur). De spreiding tussen de kosten is reëel, gezien de grote verschillen tussen de bedrijven: kleine versus grote bedrijven, oudere versus nieuwe infrastructuur en machines, met of zonder vreemd personeel ... Het is belangrijk om zelf aan de slag te gaan op je bedrijf en de kostprijs te berekenen. Ieder bedrijf heeft zijn eigen kostprijs.

Belangrijke kosten: directe teeltkosten

De variabele kosten, waaronder de teeltkosten, werden verzameld voor het

teeltseizoen 2016. Uit figuur 1 blijkt dat gemiddeld 38% van de totale kostprijs (= variabele + vaste + arbeid) teeltkosten zijn, die bestaan uit plantgoed, bemesting en gewasbeschermingsmiddelen. In 2016

was de kostprijs voor gewasbescherming een stuk hoger (40 à 50% van de teeltkosten) dan de voorbije jaren wegens onder andere de hoge druk van het koolmotje op de percelen. Dit leidde bovendien tot

Figuur 1 Overzicht van de kostenverdeling in de spruitkoolteelt bestemd voor verwerking (teeltseizoen 2016) - Bron: werkgroep demoproject

extra sorteerwerk. Toch wordt verwacht dat deze kostprijs niet zal dalen. Aanvullend werden de onderhoudskosten (onder andere verbruik en onderhoud van tractoren en de spuitkooloogstmachine, energie, kleine herstellingen en aankoop klein materiaal), diverse kosten (onder andere staalnames en administratiekosten seizoenarbeiders) en kosten voor loonwerk en seizoenlonen bepaald.

Infrastructuur en machines: gemiddeld 15% van de totale kostprijs

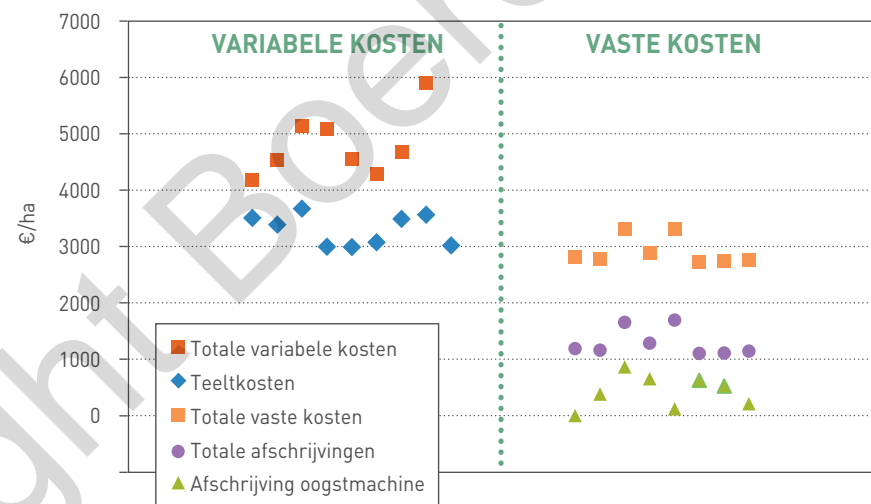
De aankoop van een nieuwe spuitkooloogstmachine is een dure investering. Daarom werd in het project de focus gelegd op de investeringskosten. Deze kosten, waaronder gebouwen, machines en materiaal, werden zoals in de bedrijfs-economische boekhouding Tiber berekend als afschrijving (inclusief intrest) per ha in de vaste kosten. Om de afschrijving (euro/ha) te kunnen berekenen, zijn volgende gegevens nodig: aankoopjaar en -prijs, levensduur, het percentage gebruikt voor spuitkool en het areaal. Voor de levensduur of afschrijvingstermijn voor gebouwen werd 20 jaar gehanteerd, voor tractoren 12 jaar en voor andere investeringen tussen de 10 en 15 jaar. Dit betekent dat voor een investering na het verstrijken van de geschatte levensduur geen afschrijvingen meer meegerekend worden. Daarentegen dragen afgeschreven investeringen veelal bij tot extra onderhouds- of herstellingskosten die meegerekend worden onder de variabele kosten.

De totale vaste kosten bestaan uit pacht, afschrijvingen van gebouwen, machines en materiaal en algemene bedrijfskosten (onder meer verzekeringen en dienstverlening). De oogstmachine (inclusief dieplader) is de grootste afschrijving en varieert in het project van 0 euro (= boekhoudkundig afgeschreven) tot 870 euro/ha. Deze maakt 0% tot 53% uit van de totale afschrijvingskosten per ha op het bedrijf. De aankoopprijs, ouderdom en het areaal spuitkool bepalen de kostprijs per ha en zijn dus afhankelijk van bedrijf tot bedrijf. De sorteerder varieert van 0 tot 236 euro/ha. De kostprijs van tractoren en ander materiaal per ha is moeilijker te bepalen dan die van de oogstmachine omdat deze ingezet worden voor verschillende teelten op het bedrijf. In het project varieert de kostprijs van tractoren, die ingezet worden voor spuitkool, tussen 0 euro (= boekhoudkundig afgeschreven) en 387 euro/ha, wat 0% tot 22% uitmaakt van de totale af-

schrijvingskosten. Daarbij moet opgemerkt worden dat bepaalde werken uitbesteed werden aan een loonwerker zoals bijvoorbeeld het spitten of sproeien. Deze kosten worden meegenomen onder de variabele kosten.

Op sommige bedrijven wordt een koelcel gebruikt om sprouiten gedurende een korte periode te bewaren om verhitting tegen te gaan en kwaliteit te garanderen. Veelal wordt de koelcel gebruikt voor verschillende groenten die geteeld worden op het bedrijf, soms wordt een koelcel specifiek voor sprouiten geplaatst. De kostprijs van een koelcel bestaat uit enerzijds de investering, anderzijds uit ver-

Leder bedrijf heeft zijn eigen kostprijs.

Figuur 2 Spreiding tussen de bedrijven opgedeeld in variabele kosten (waaronder de teeltkosten) en de vaste kosten (waaronder de afschrijvingen), exclusief eigen arbeidskosten - Bron: werkgroep demoproject

bruik en onderhoud. In het project varieert de afschrijving van de koelcel voor gebruik in spuitkool (afschrijvingstermijn = 15 jaar) tussen 11 en 63 euro/ha. Het verbruik voor het koelen van de sprouiten, rekening houdend dat dit meestal om één nacht gaat in de maand november of december, is ongeveer 1,0 kWh per ton per nacht. Het droog of nat plukken van sprouiten, heeft een grote invloed op het inkoelen van spuitkool. Natte sprouiten zijn moeilijker in te koelen, ook het behouden van de kwaliteit is moeilijker. Figuur 2 toont de variabele en vaste kosten van de deelnemende bedrijven.

Wat betekent de aankoop van een nieuwe spuitkooloogstmachine?

Nu en dan kom je als teler voor de keuze te staan: ga je verder met de oude machine of koop je een nieuwe? Of heb je helemaal geen keuze en moet er een nieuwe gekocht worden? Wat betekent het aankopen van een nieuwe spuitkooloogstmachine op je bedrijf? Hiervoor moeten verschillende factoren bekeken worden. Wat is de bedrijfsstructuur en het areaal spuitkolen dat geteeld wordt? En wat is haalbaar voor het bedrijf, rekening houdend met de korte periode waarin sprouiten geleverd moeten worden aan de fabrieken (sommige jaren tussen half november en de kerstperiode) en het teeltplan. De kostprijs van een oogstmachine varieert tussen 100.000 en 220.000 euro, afhankelijk van het aantal rijen dat geoogst kan worden. Dit betekent voor een tweerijige spuitkooloogstmachine

van 100.000 euro die ingezet wordt om 15 ha sprouiten te oogsten een investeringskost van 700 euro/ha (afschrijvingstermijn van 10 jaar) of voor een drierijige spuitkooloogstmachine van 225.000 euro op 26 ha 890 euro/ha investeringskosten. Hoe groter het areaal, hoe lager de kosten per ha (maar men moet nog voldoende flexibel blijven om het optimale oogsttijdstip te kunnen nastreven). Niettegenstaande is er meer personeel nodig om een groter areaal te kunnen oogsten, waarvan de kostprijs niet te onderschatten is. In de praktijk wordt wel vastgesteld dat de aankoop van een nieuwe oogstmachine zorgt voor een

betere kwaliteit en hogere opbrengst van de spruiten.

Als laatste werd tijdens het project het aantal arbeidsuren berekend dat nodig is om spruitkool te telen. Dit betekent vanaf

de grondbewerking tot het afleveren van de spruiten bij de afnemers. Hierbij moeten we opmerken dat teeltseizoenen 2015 en 2016 relatief goede oogstomstandigheden kenden, ondanks het feit

dat er wel extra sorteerwerk nodig was. Natte oogstomstandigheden of een teeltseizoen waarbij de spruiten getopt worden, zullen het aantal oogsturen verdubbelen. Zowel de uren van de seizoenarbeiders, als de eigen uren werden hierbij in rekening gebracht. Het totaal aantal arbeidsuren varieert in het project van 105 tot 168 uur/ha (gemiddeld 133 uur/ha) en is afhankelijk van de teeltomstandigheden (bijvoorbeeld ziektedruk), de afstand van het perceel tot het bedrijf en de afnemer, loonwerk, de manier van oogsten en sorteren en of er seizoenarbeid aanwezig is op het bedrijf of niet. ■

Het demoproject 'Openluchtgroenten: verhogen van de rendabiliteit door inzicht in de kostenstructuur' wordt uitgevoerd met de steun van de Vlaamse overheid, departement Landbouw en Visserij en de Europese Unie. Het project is een samenwerking tussen PCG, PSKW, Inagro en Boerenbond.

De contractprijs die blijft steken op het niveau van 2013 leidt ertoe dat telers afhaken om spruiten te telen.